

KA 1284/87

Bijlagen: 1

Onderwerp:
Rapportage over Nasution

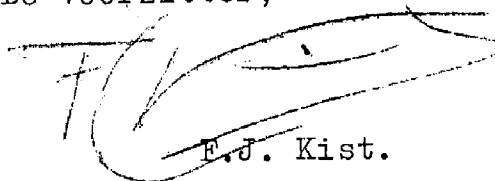
Ingekomen	.....
Volgnr.	.....
Codeer.	.....
In behandeling bij V.C.S.	.....

's-Gravenhage, 2 juni 1959

Aangezien de Chef van de Staf van het Indonesische leger, Abdul Haris Nasution, bij de in gang zijnde politieke ontwikkeling in Indonesië en daarmee ook bij de houding van Indonesië ten aanzien van Nederlands Nieuw-Guinea tot nu toe een belangrijke rol heeft gespeeld en het bovendien te verwachten is, dat hij die ook in de toekomst zal blijven spelen, meent het Comité Verenigde Inlichtingendiensten Nederland goed te doen U een door enige van zijn leden opgemaakte beschouwing over deze figuur te doen toekomen.

Afschrift van dit rapport, vergezeld van eventueel commentaar van het Comité Verenigde Chefs van Staven zal ik op de gebruikelijke wijze aan de leden van de ministerraad doen toekomen.

De Voorzitter,

P.J. Kist.

Aan:

De Minister-President

d.t.k. het Comité Verenigde Chefs van Staven *doormiddelgearchiefd in*
i.a.a. de Chef van de Luchtmachtstaf *schrijven VLS 8/6-59 - 9125 A.I.*
de Chef van de Generale Staf *(KA 1290/87)*
de Chef van de Marinestaf

Archief

K/10

*in bundel KA 82.
door Wilhelmina van den Broek.*

W/13/6

Rapport over de aan leden ministerraad

ABDUL HARIS NASUTION

Abdul Haris NASUTION werd op 3 december 1918 in het Tapanulische op Sumatra geboren. Hij doorliep de Hollands-Indische Kweekschool te Bandoeng, behaalde het diploma van de Algemene Middelbare School te Batavia en werd daarna in 1939 onderwijzer bij het Hollands-Indische onderwijs in Palembang. In 1940 begon NASUTION zijn militaire loopbaan als cadet op de Koninklijke Militaire Academie te Bandoeng. Het jaar daarop werd hij vaandrig bij het K.N.I.L. en trad in 1942 in die rang op als sectiecommandant bij het 3e Bataljon Infanterie te Soerabaja.

Tijdens de Japanse bezetting werkte hij als ambtenaar bij het onderwijs mede aan de militaire opvoeding van de door de Japanners georganiseerde jeugdbeweging Seinendan en werd in 1944 voorzitter van de afdeling West-Java van deze organisatie.

Na de proclamatie van de Republiek Indonesia werd NASUTION in 1945, in de rang van kolonel, chef van het eerste commando in Bandoeng; in 1946, in de rang van generaal-majoor, commandant van de Siliwangi-divisie in West-Java en in 1948 chef-staf en commandant van het Indonesische leger op Java. In al deze functies speelde hij een belangrijke rol in de militaire verdediging en handhaving van de Republiek Indonesia, niet alleen tegen de buitenlandse vijand (de Nederlanders), doch ook tegen binnenlandse vijanden, zoals bleek uit zijn activiteiten bij de onderdrukking van de communistische Madioenopstand van MOESO c.s. in september 1948.

Na de soevereiniteitsoverdracht werd NASUTION in januari 1950 tot staf-chef van de landmacht van de RIS

(later RI) benoemd. In deze functie heeft hij bijzonder goede relaties met de Nederlandse Militaire missie onderhouden, hetgeen er op duidt, dat er zijnerzijds geen persoonlijke antipathie tegen Nederlanders aanwezig is. Hij heeft in de perioden dat hij leidende functies in het Indonesische leger bekleedde en vooral na de soevereiniteitsoverdracht er in het bijzonder voor geijverd aan het leger een meer professioneel karakter te geven, de Indonesische strijdkrachten uit de revolutietijd, die een sterk "partisanen" karakter droegen, om te zetten in een moderne strijdmacht bestaande uit een beroepselement door militia aangevuld. Hij en zijn medestanders stuitte daarbij op de tegenstand van leidende politici en minder capabele militairen, hetgeen tot hun optreden, de zgn. 17 oktober affaire, leidde. Als een van de verantwoordelijke topfiguren bij deze mislukte actie van de legerleiding tegen de President en het Parlement werd NASUTION in december 1952 van zijn functie van staf-chef landmacht ontheven en door Bambang SOEGENG vervangen.

Na deze affaire begaf NASUTION zich in de politiek; hij sloot zich niet bij een van de reeds bestaande partijen aan, doch richtte in 1954 de Ikatan Pendidikan Kemerdekaan Indonesia (IPKI), een hoofdzakelijk uit oud-militairen en oud-guerillastrijders bestaande vereniging, op - die overigens niet tot een belangrijke partij uitgroeide. Hij was een van de leidende figuren van de IPKI en werd bij de verkiezingen voor de Constituante in 1956 als vertegenwoordiger voor Midden-Java en Zuid-Borneo voor deze organisatie gekozen.

Na het conflict tussen de regering-SASTROAMIDJOJO en de legerleiding over de benoeming van een chef-staf die niet door de territoriale commandanten ge-

accepteerd werd, werd NASUTION op 27 oktober 1955 tot chef-staf van het Indonesische leger benoemd, zulks onder het rechtsgeoriënteerde kabinet BURHANUDIN HARAHAP. NASUTION streefde vooral na zijn tweede optreden als chef-staf in 1955 als basis voor zijn hervormingen duidelijk naar een versterking van de hiërarchie en van de discipline in het leger. Dit bracht hem in persoonlijk conflict met voormalige ranggenoten en collega's, die veelal als territoriale commandanten voor zich als "warlord" een lucratieve onafhankelijke positie hadden verworven.

NASUTION moet als een der bekwaamste militaire leiders van Indonesië beschouwd worden. Hij is intelligent, eerzuchtig, dynamisch en evenwichtig. Hij paart aan zijn uitzonderlijke militaire kwaliteiten uitstekend inzicht en begrip voor de Indonesische politieke zaken. Hij heeft onder zijn collega's en vroegere ranggenoten vele vijanden en is over het algemeen niet populair te noemen. Door zijn personeel beleid tracht hij zich echter met hem toegewijden te omringen en zijn aanhangers op sleutelposities te plaatsen.

Om te beoordelen hoe zijn standpunt is ten opzichte van a) het communisme (i.c. de PKI), b) het staatsgezag (i.c. SOEKARNO) en c) de buitenlandse politiek, is het wellicht dienstig enige reacties en uitlatingen van de chef-staf te releveren.

a. NASUTION en het communisme

Berichten uit 1948 meldden, dat NASUTION lid geweest zou zijn van de Akoma, een trotskistische organisatie, en zich er over uitgelaten zou hebben, dat hij, bij een Nederlandse doorstoot, alle

(ca. 35.000) door de Republiek gevangen gehouden communisten zou vrijlaten. Uiteraard moet deze opportunistische houding worden verklaard uit het feit, dat de gezamenlijke strijd toen tegen de Nederlanders ging; hieruit mag niet worden afgeleid, dat NASUTION sympathie voor het communisme zou hebben gekoesterd. Zijn daden in de laatste tien jaar geven dan ook allerminst blijk van een pro-communistische houding. Behalve de reeds genoemde onderdrukking van de Madioen-opstand, kan het standpunt van de chef-staf ten opzichte van het communisme door de volgende voorbeelden worden verduidelijkt.

Aan communistische zijde is men er zich van bewust en houdt men er ook rekening mee, dat NASUTION een tegenstander is. Toch schijnt het Centraal Comité van de PKI in 1957 besloten te hebben NASUTION als chef-staf te steunen.

Na zijn benoeming in 1957 tot lid van de door SOEKARNO in het leven geroepen Nationale Raad zou NASUTION bezwaren tegen het opnemen van communistische fellowtravellers in genoemde raad hebben geuit.

Bij zijn bezoek aan Manado in oktober 1957 zou de staf-chef zich tegenover officieren van het 24ste regiment infanterie goedkeurend over de arrestaties van de PKI-ers in Midden- en Zuid-Sumatra hebben uitgelaten, aangezien dezen de orde wilden verstoren. Hij zou geen bezwaar hebben tegen maatregelen ten opzichte van de PKI, als deze in overeenstemming met de grondwet waren.

In april 1958 verbood NASUTION het rechtstreeks aanbieden van petitie's of verklaringen door

Indonesische partijen of organisaties aan buitenlandse ambassades. Dit zou voortaan door tussenkomst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken dienen te geschieden. Deze maatregel was kennelijk tegen de PKI gericht.

Volgens kolonel PIRNGADI van de Leger-voorlichtingsdienst heeft de chef-staf niet toegestaan, dat de BKSPM (contactlichaam tussen het militair gezag en de jeugdorganisaties) in 1958 gevolg gaf aan de uitnodiging om afgevaardigden naar de 1 mei-feesten te Peking te sturen.

Een uitnodiging om een bezoek aan Moskou te brengen zou door NASUTION van de hand zijn gwezen.

In PKI-kringen werd gewaarschuwd voor NASUTION op zijn hoede te zijn, doch zich niet tegen hem te laten ophitsen. De PKI wilde geen conflict met de chef-staf riskeren.

Bij de besprekingen over wapenaankopen in 1958 zou een diepgaand meningsverschil tussen NASUTION en SURYADARMA (chef-staf luchtmacht) zijn gebleken. Eerstgenoemde wilde de aankoop van Russische wapens door de luchtmacht doen stopzetten, omdat het nieuwe materiaal te modern en daardoor voor Indonesische verhoudingen niet goed bruikbaar was. Bij diverse acties bleek de luchtmacht niet voldoende steun aan het leger te kunnen geven. Bovendien speelde hierbij voor NASUTION het motief dat hij ongaarne zag, dat de luchtmacht onder haar communistisch georiënteerde chef-staf te machtig werd en zodoende een bedreiging voor de positie van het leger zou betekenen.

Volgens berichten zou NASUTION een uitnodiging om de Verenigde Staten te bezoeken hebben aangenomen, terwijl hij een dergelijk verzoek van de Chinese Volksrepubliek zou hebben afgewezen.

NASUTION zou maatregelen ter beperking van de invloed van de Sowjet-Unie in Indonesië hebben overwogen, hetgeen echter op tegenstand van de regering stuitte.

In november 1958 zou NASUTION instructies hebben gegeven het F.N.P.I.B. (Nationaal Front ter Bevrijding van West-Irian) geheel van extreem linkse elementen te ontdoen. Tevens gelastte hij de ontbinding van alle oud-strijdersorganisaties, behalve het L.V.R.I. (Veteranenlegioen Republiek Indonesia), hetgeen een slag betekende voor de communisten die door hun goed georganiseerde veteranenvereniging PERBEPBSI een grote invloed in de L.V.R.I. uitoefenden.

In november 1958 instrueerde hij bij geheime order de commandanten om goed op de activiteiten van de PKI te letten.

b. NASUTION en het staatsgezag

In Indonesië werd in januari van het vorig jaar ernstig met de mogelijkheid rekening gehouden, dat NASUTION zelf de macht in handen zou nemen om een militaire regering naar het model van NASSER te vormen, indien de communisten zouden pogen aan het bewind te komen. Ondanks bovenstaande duiden echter zijn daden en uitlatingen sindsdien er op, dat de chef-staf niet van plan is iets in genoemde richting te doen, dat tegen de wensen van het staatshoofd

SOEKARNO zou ingaan.

Bij herhaling heeft betrokkene verklaard, dat bepaalde geruchten onjuist waren en dat hij niet van plan was de macht in Indonesië over te nemen.

Wel herhaalde de chef-staf van het Indonesische leger in december j.l. in een rede voor de cadetten van de Militaire Academie zijn oordeel, dat de officieren in de gelegenheid moeten worden gesteld om op de politiek van het land invloed uit te oefenen.

Op de conferentie van territoriale bevelhebbers, 11 februari j.l., legde NASUTION er de nadruk op, dat "het leger, als deel van de veiligheid en de staat, een deel is van het staatsapparaat, dat door het leiderschap van de staat gebruikt wordt om de idealen van het volk te verwezenlijken."

Het leger is, aldus de chef-staf in zijn rede, het instrument van de staatsleiding, welke "geleide democratie" wenst in te voeren als een middel om de maatschappij te stabiliseren. De eerste stap in "geleide democratie" is het verminderen van de macht van de politieke partijen. Dit wordt natuurlijk door de politieke partijen weerstreefd en in komende krachtmeting is het de taak van het leger de nodige steun aan de staatsleiding, d.w.z. SOEKARNO, te verlenen. Een wezenlijke taak van het leger is volgens NASUTION de vereenvoudiging van de partijpolitieke verhoudingen. Dit is z.i. een zeer belangrijk facet van de functie van de strijdkrachten. De "staat van oorlog en beleg", die door het leger wordt gehandhaafd, moet - volgens NASUTION in dezelfde rede voor de territoriale commandanten - zonder excessen worden uitgevoerd, teneinde beschuldigingen te vermijden, dat het naar een militaire dictatuur wil leiden, hetgeen het leger in waarheid niet nastreeft.

c. NASUTION en de buitenlandse politiek

In bovenbedoelde rede heeft NASUTION er op gewezen, dat de buitenlandse politiek van Indonesië in enige opzichten parallel loopt met de politiek van de communisten, in zoverre zij anti-KMT, anti-kolonistisch en anti-imperialistisch is in verband met de strijd om West-Irian. Teneinde enige controle op de situatie in Indonesië te houden, speelt z.i. Amerika dubbel spel. Enerzijds steunt Amerika nog de DI/PRRI/PERMESTA-rebellen door hun klandestien wapens te geven, anderzijds heeft Amerika, in verband met psychologische oorlogvoering en diplomatie, het Indonesische leger uitgezocht om het als "grote held" te bejegenen. De toenadering die de Verenigde Staten tot het leger hebben gezocht door aan de verzoeken om wapens en uitrusting en training e.d. tegemoet te komen betekent volgens NASUTION in feite, dat zij van Indonesië een anti-communistisch bolwerk willen maken.

NASUTION legde er de nadruk op, dat de strijd van het leger tegen de communisten gebaseerd is op het feit, dat de communisten de politieke vrijheid van de staat bedreigen, doch dat dit niet betekent, dat het leger een werktuig van de Verenigde Staten is.

Het is aan Indonesië de Amerikaans/Westerse aanbiedingen in nationaal belang aan te moedigen en te benutten, zolang Indonesië daardoor niet gebonden wordt. NASUTION moet toegeven, dat hieraan risico's verbonden zijn. Zo zullen bepaalde groepen de legerleiding betitelen als "stromannen van de Amerikanen" en de druk van de communisten, alsmede de penetratie van het leger door dezen, zal in de huidige intensieve mate worden voortgezet. Hij meent echter deze risico's

te moeten blijven lopen, zolang men zich zeer duidelijk realiseert dat dit alles een grote strijd is in het nationaal belang om de maatschappij te stabiliseren, teneinde Indonesië's politieke onafhankelijkheid te handhaven.

Wat betreft de verhouding tot Nederland met betrekking tot Nederlands Nieuw-Guinea beschouwt NASUTION het "Nationaal Bevrijdingsfront voor West-Irian" o.m. als een middel om het enthousiasme van het volk op te wekken en te kanaliseren voor West-Irian. Hij verzet er zich tegen, dat één politieke groepering de overhand zal krijgen, zodat het Front zijn nationaal karakter zal verliezen. Hij heeft voorzorgsmaatregelen van discipline aard genomen om het Front te reorganiseren, inhoudende een personeel beleid dat er naar streeft pogingen om het Front te verpolitieken, te verijdelen. Het leger heeft om het nationaal aspect van het Front te behouden politieke groeperingen ervan weerhouden het voor hun eigen "politieke ambities" te exploiteren.

NASUTION heeft op een openbare bijeenkomst de Indonesiërs ten aanzien van Nederlands Nieuw-Guinea er op gewezen, dat zij met hun diplomatieke acties niets hebben bereikt. "Ook al schreeuwen wij onze kelen hees", zo zeide hij, "dan zal er niets gebeuren. Onze strijd kan alleen succes hebben, indien er een krachtige politieke, economische en militaire macht achter staat." Hij gelooft, dat Indonesië, indien het in staat zou zijn deze "tekortkoming" aan te vullen, zijn idealen inzake de bevrijding van West-Irian zou kunnen verwezenlijken. Dan zal het z.i. mogelijk zijn met poli-

tieke middelen de geschillen met Nederland tot een oplossing te brengen, omdat wanneer de diplomatieke weg niet tot succes zal leiden, de militaire weg zal worden gevolgd.

NASUTION heeft zich na zijn laatste benoeming tot chef-staf ontwikkeld tot een staatsman, die zowel in als buiten Indonesië wordt gezien als de belangrijkste figuur na SOEKARNO, temeer nu HATTA van het politieke toneel is verdwenen. Hij heeft getoond over militaire en politieke kwaliteiten te beschikken om, als hij daartoe de gelegenheid krijgt, een waardevolle bijdrage te leveren aan de politieke stabiliteit van Indonesië. Wellicht door de ervaring geleerd, baseert NASUTION zijn politiek op de volledige erkenning van SOEKARNO als een onaan-tastbare leider van de Indonesische staat, zonder wiens goedvinden of dulden een bepaalde politiek zowel in buitenlandse als binnenlandse aangelegenheden niet bestaanbaar is. Hoewel de verstandelijke en berekenende Batak die NASUTION is, weinig persoonlijke affiniteit tot de president bezit, kan hij anderzijds als een voor SOEKARNO zeer waardevol complement van de staatsleiding worden beschouwd. Er zijn bepaald geen aanwijzingen, dat een der beide leiders voornemens is de ander van zijn plaats te verdringen. Mocht SOEKARNO nog uit 1952 daterende bezwaren tegen NASUTION hebben, diens overtuigde medewerking aan de presidentiële conceptie der geleide democratie, welke hiermede immers de steun van de Indonesische strijdkrachten geniet, heeft de positie van NASUTION ten opzichte van SOEKARNO naar het voorkomt aanzienlijk versterkt.